

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta (uhka-arvio)

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta (*uhka-arvio*). Esityksessä muutettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettua lakia (703/2023, *asiakastietolaki*).

Esityksessä ehdotetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalla tai sen tehtäviä suorittavalla henkilöllä olisi jatkossa velvollisuus ilmoittaa salassapitovelvollisuuden estämättä poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia tai uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos henkilö on tehtävässään saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua vakavan väkivaltarikoksen kohteeksi. Velvollisuus olisi sidottu sellaisiin rikoslain 21 luvussa säädettyihin henkeen ja terveyteen kohdistuneisiin rikoksiin, joista rikoslaisissa säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta eli käytännössä vakavammat teot kuin lievä pahoinpitely. Lisäksi ehdotetaan, että muissa väkivallan vaaraa koskevissa epäilyissä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoilla olisi voimassa olevan lainsäädännön mukainen oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa kyseiset välttämättömät tiedot. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että poliisilla olisi oikeus saada välttämättömät tiedot myös pyynnöstä. Pyydetäessä tietoja edellytettäisiin tietopyynnön tekijältä ja tiedon luovuttajalta korkeampaa virka-asemaa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantaja saisi tehdä työntekijäänsä kohdistuneesta rikosepäilystä ilmoituksen poliisille työntekijänsä pyynnöstä, jos teon on syytä epäillä kohdistuneen työntekijään tämän työtehtävien vuoksi.

Tausta

Eduskunta hyväksyi 16.3.2022 valtioneuvoston sisäisestä turvallisuudesta antaman selonteon johdosta hallintovaliokunnan mietinnön HaVM 19/2021 vp-VNS 4/2021 vp mukaisen seuraavan kannanoton:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi tietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä ja sen pohjalta valmistelee esityksen lainsäädännön muuttamiseksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan viranomaisia veloitettaisiin

antamaan poliisille ainakin henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten muutoin salassa pidettävät välttämättömät tiedot."

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan Vahva ja välittävä Suomi (s. 181) sisältyy vastaava kirjaus:

"Hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa. Sektorilainsäädäntöä päivitetään muun muassa siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetuksen viranomaisia veloitetaan antamaan poliisille ainakin henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten muutoin salassa pidettävät välttämättömät tiedot."

Hankkeessa on tarkoitus toteuttaa tarvittavat lakimuutokset sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskien.

Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa EOAK/2910/2023 apulaisoikeusasiamies esitti sosiaali- ja terveysministeriölle, että se ryhtyisi tarpeellisiin toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että selkiytettäisiin oikeutta salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa potilaan terveydenhuollon työntekijään kohdistamasta väkivallasta.

Hankkeessa on lisäksi tarkoitus toteuttaa kyseisen esityksen mukainen muutos.

Tavoitteet

Tavoite on, etteivät tiedot ainakaan vakavimmista väkivallan uhista jää sosiaali- ja terveydenhuollosta ilmoittamatta poliisille sen vuoksi, ettei lakia ole kirjoitettu veloitteen muotoon. Lisäksi tavoitteena on joustavoittaa tiedonsaantia siten, että poliisi saisi välttämättömät tiedot uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten myös pyynnöstä. Esityksen tavoitteena ylipäänsä on lisätä viranomaisten mahdollisuuksia ennalta ehkäistä ja estää vakavia väkivaltarikoksia sekä vahvistaa poikkihallinnollista yhteistyötä.

Tavoite on lisäksi turvata se, etteivät sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöihin kohdistuneet rikosepäilyt jäisi ilmoittamatta poliisille sen vuoksi, että epäillyn rikoksen kohteeksi joutunut henkilö ei voisi tai uskaltaisi itse tehdä asiasta ilmoitusta. Tavoite olisi parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden työturvallisuutta ja oikeusturvaa sekä vähentää heihin kohdistuneiden rikosepäilyjen jäämistä piilorikollisuudeksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/6094/2026.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.stm(at)gov.fi tai postitse osoitteeseen PL 33, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon

toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/6094/2026. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus STM023:00/2026). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään jättämään 12.5.2026 mennessä.

Valmistelijat

Julia Kinnunen
Lakimies
Sosiaali- ja terveysministeriö
Puh. 0295 163 038
julia.kinnunen@gov.fi

Joni Komulainen
Hallitusneuvos
Sosiaali- ja terveysministeriö
Puh. +358 295 163 453
joni.komulainen@gov.fi

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM023:00/2026> - Hankkeen hankesivut.

<https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM023:00/2026> - Projektsidan.

Liitteet:

Luonnos hallituksen esitykseksi asiakastietolain muuttamisesta (uhkan arvio).pdf

Jakelu:

Akava ry
Ammattiliitto JHL
Ammattiliitto Pro ry
Amnesty International Suomen osasto
Apteekkariliitto
Aseman lapset ry
Attendo
Autismiliitto ry
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän Keskusliitto ry
Ensi- ja turvakotien liitto
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Exit ry
Hammaslääkäriliitto
HARSO ry
Helsingin kaupunki
HUS-yhtymä
Hyvinvointiala HALI ry
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kehitysvammaliitto
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keskusrikospoliisi
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
Kunta- ja hyvinvointialueuetyöntajat KT
Kuntaliitto
Kuuloliitto
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun Keskusliitto ry
LVV
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkäripalveluyritykset LPY
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Mehiläinen Oy

Miesjärjestöjen keskusliitto ry
Monika-Naiset liitto ry
Naisjärjestöjen Keskusliitto
Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS
ry
Neuroliitto
Niuvanniemen sairaala
Oikeusministeriö
Oikeuspalveluvirasto
Oikeusrekisterikeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Pihlajalinna Oyj
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
RETS Rikoksetoman elämän tukisäätiö
Rikosseuraamuslaitos
Rikosuhripäivystys
Sairaanhoidajaliitto
Satakunnan hyvinvointialue
Sisäministeriö
SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry
STTK
Suojelupoliisi
Suomalainen lääkäriseura Duodecim
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Erikoislääkäriyhdistys ry – SELY
Suomen kehitysvammalääkärit
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Perinnöllisyyslääkäriyhdistys ry
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL
Suomen Potilasliitto
Suomen Psykiatriyhdistys - Psykiaterförningen i Finland ry
Suomen Psykologiliitto ry
Suomen Sovittelufoorumi
Suomen Syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry
Syöpäjärjestöt
Talentia ry
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
TEHY
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Terveystalo
Tiedusteluvalvontavaltuutettu
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Ulkoministeriö
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtion koulukodit
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vanhan Vaasan sairaala
Vankiterveydenhuolto
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
VIOLA – väkivallasta vapaaksi ry
Väestöliitto ry
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusosoikeudesta.

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusvelvollisuudesta.

Kommentit poliisin pyynnöstä tapahtuvasta tiedonluovutuksesta.

Kommentit oikeudesta ilmoittaa työntekijään kohdistuneesta epäillystä rikoksesta.

Muut kommentit.

Puumalainen Taneli
Sosiaali- ja terveysministeriö

Kinnunen Julia
Sosiaali- ja terveysministeriö